

Rapport en aanbeveling van het Belgisch Nationaal Contactpunt voor de OESO-Richtlijnen voor multinationale ondernemingen over de problematiek van de brandveiligheid en de veiligheid van gebouwen in de kledingsector in Bangladesh.

1. Rapport

Al naar aanleiding van een brand uitgebroken op 24 november 2012 bij Tazreen Fashions in Bangladesh waarbij 112 mensen omkwamen, verzocht minister van Economie Johan Vande Lanotte het Belgisch Nationaal Contactpunt voor de OESO-Richtlijnen voor multinationale ondernemingen (NCP) een bevraging te organiseren. Het NCP moest nagaan in welke mate Belgische bedrijven bij dit voorval waren betrokken.

Op 24 april 2013 stortte in Savar, Bangladesh, het Rana Plaza in. In het acht verdiepingen tellende gebouw waren voornamelijk kledingbedrijven gevestigd. Meer dan 1.000 mensen verloren het leven en meer dan 2.000 mensen raakten gewond.

Daarop vulde de minister zijn vraag aan en verduidelijkte hij ze. Het NCP werd verzocht om via overleg met de stakeholders na te gaan welke initiatieven en verbintenissen de stakeholders kunnen nemen om dergelijke drama's in de toekomst te vermijden. Op die manier kunnen ze een bijdrage leveren aan de verbetering van de brandveiligheid en de veiligheid van de gebouwen in de kledingsector in Bangladesh.

Er bestaan ten minste drie initiatieven rond de situatie in Bangladesh (die elk o.a. hun eigen inspecties voorzien):

- het *Accord on Fire and Building Safety in Bangladesh* (mei 2013),
- *The Alliance for Bangladesh Worker Safety* (juli 2013), en
- *Improving Working Conditions in the Ready-Made Garment Sector* (oktober 2013).

Tijdens een hoorzitting in het Europees Parlement op 17 september 2013 gaf de ambassadeur van Bangladesh aan dat overlapping tussen deze initiatieven vermeden moet worden. Drie verschillende inspecties in dezelfde fabriek kunnen immers tot verwarring en moeilijkheden leiden.

Een en ander leidde ertoe dat de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) (International Labour Organization), die al actief was in het land na de eerste incidenten, de coördinatie van de activiteiten op zich nam. De coördinatiestructuur bestaat uit nationale vertegenwoordigers van de overheid, werkgevers en vakbonden, betrokken ngo's, multinationals en internationale vakbonden.

De brandveiligheid van de bedrijven in Bangladesh werd al aangekaart in het land zelf, resulterend in het *National Tripartite Plan of Action on Building and Fire Safety in the Ready-Made Garment Sector in Bangladesh (NAP)* (maart 2013) en het *Improving Working Conditions in the Ready-Made Garment Sector (RMGP)* (oktober 2013). Het RMGP legt de nadruk op brand- en gebouwveiligheid, maar werkt ook aan de veiligheid en de rechten van de werknemers. Dit plan werd uitgewerkt in samenwerking met de IAO.

Daarnaast werd het *Accord on Fire and Building Safety in Bangladesh* (mei 2013) (afgekort het *Accord*) onderhandeld en afgesloten tussen de internationale sectorfederaties, met name IndustriAll en UNI, en een aantal bedrijven. Dit *Accord* staat open voor elke onderneming die wil meewerken aan de verbetering van de brandveiligheid en de veiligheid van de gebouwen in Bangladesh. De IAO werd aangesteld als onafhankelijke voorzitter van de stuurgroep van het *Accord*, die moet toezien op de implementatie ervan. Ook de niet-gouvernementele organisaties, met name de internationale *Clean Clothes Campaign* (CCC), die mede het *Joint Memorandum of Understanding on Fire and Building Safety* van 15 maart 2012 opstelden en ondertekenden, steunen de uitvoering van het "Accord".

Door de ondertekening van het *Accord*, verbinden bedrijven zich er toe om financiële steun te verlenen aan de realisatie van een onafhankelijk en transparant inspectieprogramma. Ze engageren zich ook voor een trainingsprogramma en een klachtenmechanisme voor werknemers over veiligheid en gezondheid op het werk, in overeenstemming met de praktische aspecten van het NAP. Bovendien onderhandelen de internationale sectorfederaties en de bedrijven nu over een compensatieregeling voor de slachtoffers van de rampen in Tazreen Fashions en Rana Plaza.

Het *Accord* bevat een clause die stelt dat er een implementatieplan ontwikkeld zou worden. Dit plan zag begin juli 2013 het licht. In het implementatieplan werden de leden opgesomd van het *Steering Committee* (SC) dat verantwoordelijk is voor het uitvoeren van het *Accord*. In deze tweepartijenschuurgroep vaardigen zowel de werknemersorganisaties als de betrokken bedrijven drie leden (en drie plaatsvervaarders) af. De eerste samenkomst van het SC dat wordt voorgezeten door de IAO, vond plaats op 28 juni 2013 in Genève. Op deze samenkomst werden onder meer praktische afspraken gemaakt over gegevensverzameling, audit van bedrijven en de samenwerking met de vakbonden ter plaatse. De lokale autoriteiten in Bangladesh zullen steeds betrokken worden bij de uitwerking van het initiatief. De financiële implicaties van het *Accord* zijn tot op heden nog niet gespecificeerd.

Op 1 februari 2014 ondertekenden al 139 ondernemingen het *Accord*. Daaronder bevinden zich vijf Belgische bedrijven, met name **JBC NV**, **Van der Erve NV**, **Jogilo NV**, **Malu NV** en **Tex Alliance NV**. Daarnaast hebben 19 internationale ondernemingen met vestigingen in België, die ook lid zijn van de Belgische federatie van de distributie, Comeos, het *Accord* ondertekend. De volledige lijst van de ondertekenaars kan geraadpleegd worden via volgende link: <http://www.bangladeshaccord.org/signatories/>

Volgend op een reeks studies, onderhandelingen en workshops werd op 22 oktober 2013 het *Improving Working Conditions in the Ready-Made Garment Sector* (RMGP) programma gelanceerd. Dit is een initiatief van de regering van Bangladesh met assistentie van de IAO. Het programma van drieënhalf jaar focust op het verbeteren van de (brand)veiligheid van de gebouwen van de textielindustrie en op de arbeidsomstandigheden en rechten van werknemers in Bangladesh.

Het programma werd ontwikkeld om ondersteuning te bieden aan de acties voor (brand)veiligheid van gebouwen, aangekondigd in het NAP, en aan de recente engagementen van de Bengalese overheid. Het steunt op de gezamenlijke verklaring *Joint Tripartite Statement* van de Bengalese overheid, de werkgevers en de werknemers.

Het programma moet direct concreet resultaat opleveren op het vlak van (brand)veiligheid van gebouwen en steun aan de overlevenden. Op langere termijn wordt een sterk verbeterd wettelijk kader en verbeterde arbeidsomstandigheden in de textielindustrie vooropgesteld met het potentieel om het open te trekken naar andere sectoren.

Het programma is opgebouwd rond 5 pijlers:

- evaluatie van de brandveiligheid en veiligheid van gebouwen;
- versterking van de arbeidsinspectie en ondersteuning voor de inspectie van gebouwen en hun brandveiligheid;
- bewustmaking, opleiding en systemen voor veiligheid en gezondheid op het werk;
- rehabilitatie van slachtoffers;
- implementatie van een "Better Work"-programma in Bangladesh.

De laatste pijler, het *Better Work* programma, is een partnerschap tussen overheid, werkgevers, werknemers, internationale kopers en andere stakeholders. Het beoogt duurzame veranderingen in de sector te promoten en te stimuleren, door bedrijven te helpen om de arbeids- en sociale wetgeving toe te passen en een systeem van arbeidsadministratie en sociale onderhandelingen op te bouwen.

Het NCP pleegde naar aanleiding van het verzoek van minister Vande Lanotte overleg met de Schone Kleren Campagne, achACT (Actions Consommateurs Travailleurs), de beroepsfederaties Fedustria, Creamoda en Comeos en nam deel aan het stakeholdersoverleg georganiseerd door de vzw Kauri.

De Schone Kleren Campagne, achACT en Comeos gaven erg nuttige achtergrondinformatie. Zij hielden tevens het NCP op de hoogte van de ontwikkelingen in dit dossier.

Uit het onderhoud met Fedustria (Belgische Federatie van de textiel-, hout-, en meubelbedrijven) bleek dat de Belgische textielsector voornamelijk werkzaam is in deelsectoren zoals interieurtextiel en technisch textiel. De deelsector kledingtextiel is veel kleiner in omvang en omvat in hoofdzaak de productie van hoogwaardige, geweven stoffen bestemd voor nichemarkten zoals werkkledij, veiligheidskledij en in mindere mate mode. Volgens Fedustria, waarvan de leden actief in kledingtextiel vroeger in de waardeketen voorkomen, zouden hun leden geen banden hebben met Bangladesh en daarom nagenoeg niet betrokken zijn bij de problematiek aldaar.

Ook uit het onderhoud met Creamoda (Belgische Federatie van de kledingfabrikanten) bleek dat hun leden nagenoeg niet betrokken zijn bij de problematiek. Hun leden zijn voornamelijk kleinere fabrikanten die voor hun gedeeltelijke bevoorrading via passieve veredeling¹ hoofdzakelijk werken met bedrijven in Oost-Europa en Noord-Afrika.

Comeos (Belgische federatie van de distributiesector van onder andere de kledingnijverheid) gaf aan dat haar leden wel nauw betrokken zijn bij de problematiek. Enerzijds zijn grote multinationals van buitenlandse origine lid, die in België verkooppunten hebben, en anderzijds zijn er een tiental kleinere Belgische spelers lid. Hier zijn er maar enkele van actief in Bangladesh, meestal via aankoopplatformen.

Op het ogenblik van het overleg waren er nog geen duidelijke financiële implicaties gekend van het *Accord*. Uit het overleg bleek verder dat de kleinere ondernemingen zich wensten te engageren. Dit zouden ze eventueel kunnen doen via een ondertekening van het *Accord*, op voorwaarde dat er meer duidelijkheid zou komen over hun rol en de financiële verbintenissen die het *Accord* met zich meebrengt. Ze staan echter ook open voor andere initiatieven om de situatie in Bangladesh te verbeteren.

Het NCP juicht de stakeholdersvergadering, georganiseerd door Kauri op 14 juni 2013, toe. Hierop waren de belangrijkste federaties, ondernemingen en ngo's, die zich met deze materie bezighouden, aanwezig.

Tijdens de jaarlijkse vergadering te Parijs op 24 en 25 juni 2013 van alle 44 NCP's, belast met de implementatie van de OESO-Richtlijnen voor multinationale ondernemingen, werd op 25 juni een verklaring aangenomen. In deze verklaring onderschreven alle NCP's dat ze hun verantwoordelijkheid zouden opnemen om via stakeholdersoverleg alle initiatieven, zoals het *Accord*, te ondersteunen voor zover deze initiatieven in overeenstemming zijn met de OESO-Richtlijnen en de IAO-driepartijenverklaring over multinationale ondernemingen. In de verklaring wordt expliciet gesteld: *The OECD Guidelines for Multinational Enterprises point out that in these circumstances, the responsible course is to work with stakeholders to guarantee the safety of workers, improve their working conditions and ensure respect for human rights.*

De werkzaamheden en initiatieven van het Belgische NCP en de aanbeveling die hierna volgt, sluiten aan bij deze verklaring.

¹ Passieve veredeling is een economische douaneregeling. Bij passieve veredeling worden goederen tijdelijk uit de EU uitgevoerd om ze in een derde land te herstellen, bewerken of verwerken. Bij terugkomst van de goederen in de EU zouden normaal gesproken invoerrechten moeten worden betaald. De goederen die eerst naar een derde land zijn overgebracht, hebben immers hun communautaire status verloren en zijn niet-communautaire goederen geworden.

2. Aanbeveling

In lijn met de verklaring van 25 juni 2013 van alle NCP'S luidt de aanbeveling van het Belgisch NCP dat de betrokken Belgische sectoren en ondernemingen zich verder zouden engageren om preventief drastische verbeteringen tot stand te brengen op het vlak van brandveiligheid en veiligheid van de gebouwen in de kledingsector in Bangladesh. Ditzelfde engagement wordt ook van hen verwacht in de andere landen waar ze actief zijn en dit zowel op het vlak van productie als aankoopbeleid.

Na de overlegondes met de sectoren en stakeholders pleit het NCP voor het voortzetten van het stakeholdersoverleg om alle initiatieven gestalte te geven en op te volgen. De internationale coördinatie door de IAO is daarbij belangrijk.

In eerste instantie en op korte en middellange termijn meent het NCP dat het *Accord on Fire and Building Safety in Bangladesh* een basisinstrument is om snel verbetering te brengen op het terrein.

Bij alle partijen die het *Accord on Fire and Building Safety in Bangladesh* hebben ondertekend, dringt het Belgische NCP erop aan de praktische uitvoeringsmodaliteiten scherp te stellen en op te volgen en ook meer duidelijkheid te verschaffen over de financiële implicaties voor de ondernemingen, vooral voor kleine en middelgrote ondernemingen.

Een aantal Belgische bedrijven hebben het *Accord on Fire and Building Safety in Bangladesh* al ondertekend. Het NCP pleit ervoor dat de overblijvende betrokken Belgische ondernemingen eveneens zouden toetreden. Het verzoekt in het bijzonder de beroepsfederatie Comeos om haar opgestarte overleg met de ondernemingen daarover verder te zetten.

Het NCP blijft samen met alle stakeholders de situatie op de voet volgen.

Verder meent het NCP dat dit probleem een globalere aanpak verdient en zich niet mag beperken tot de kledingsector en tot Bangladesh. Daarom ondersteunt het NCP elk initiatief van sectororganisaties en ondernemingen die als doel hebben om de situatie met betrekking tot mensenrechten en werkomstandigheden te verbeteren, zowel nationaal als internationaal. Hierbij stelt het NCP in eerste instantie alles in het werk om de ondernemingen duiding te geven over het belang en het nut van een gecoördineerd en vooral geïntegreerd ondernemingsbeleid voor de werkomstandigheden en mensenrechten.

Het NCP organiseert of faciliteert hiertoe gerichte sectorale overlegondes om een beleid te ontwikkelen dat preventief ingrijpt op het vlak van werkomstandigheden, veiligheid en mensenrechten.

Het NCP wijst op het belang van de rapportering van niet-financiële informatie teneinde alle multinationale ondernemingen aan te sporen de OESO-Richtlijn over *due diligence* voor risico's op het vlak van ketenverantwoordelijkheid, arbeidsrechten, mensenrechten en milieu, daadwerkelijk toe te passen.

Nuttige links

Belgisch Nationaal Contactpunt voor OESO-Richtlijnen voor multinationale ondernemingen:
www.oecd-guidelines.fgov.be

OESO-Richtlijnen voor multinationale ondernemingen:

<http://www.oecd.org/daf/inv/mne/>

<http://mneguidelines.oecd.org/>

Statement by the National Contact Points for the OECD Guidelines on Multinational Enterprises
(25 June 2013):

<http://mneguidelines.oecd.org/news/>

Accord on Fire and Building Safety in Bangladesh:

<http://www.bangladeshaccord.org>

ILO Country Office in Bangladesh (CO–Dhaka):

<http://www.ilo.org/dhaka/lang--en/index.htm>

ILO: Occupational safety and health country profile: Bangladesh:

<http://www.ilo.org/safework/countries/asia/bangladesh/lang--en/index.htm>

Comeos:

<http://www.comeos.be>

Creamoda:

<http://www.creamoda.be/>

Fedustria:

<http://www.fedustria.be/>

achACT:

<http://www.achact.be/>

Schone Kleren Campagne:

<http://www.schonekleren.be/>